

יוסף חסדי ורחל

1614

נערך ויוצא לאור ע"י "חסדי יוסף ורחל" (בהשתתפות כולל "חוני המעל")
 העלון לע"ג אבי מורי ר' יוסף בר אסתר סויסה ז"ל שנלב"ע ביום יז' סיון התשנ"ב
 ואימי מורתי רחל בת איזה סויסה ע"ה שנלב"ע ביום כז' מר חשון התשע"ז

"קולו של המטה"

מתוך ארועים רבים המוזכרים בפרשה, בולט הארוע המראגי שבעמיו נגור על משה ואהרן שלא יכנסו לארץ חמדה – הטא מי מריבה. והשאלה ידועה: כמה המאוי? מדוע עונשם כה חמור? מתוך הסברים שונים שנאמרו, חלקם על דרך הסוד, נעיין בדברי רש"י: "ען לא האמתם בי להקדישני – שאילו דברתם אל הסלע והוציא, הייתי מקודש לעיני העדה ואומרים: מה הסלע זה שאינו מרבר ואינו שומע... מקיים דיבורו של מקום – קל וחומר אנו".

על מדרש אגדה זה יש מקום לתמוה. מדוע אי אפשר ללמוד אותו קל וחומר ואותו מוסר השכל מן ההכאה: מה סלע זה מגיב להכאת המקום ומשנה אפילו את טבעו – כך אנו? התשובה פשוטה: ההבדל בין דיבור להכאה אינו טכני, אלא מהותי ותהומי. הינוך נכון נעשה בדיבור ולא בכוח, וישראל היו יכולים ללמוד כאן עד כמה גדול כוח הפה. הדיבור הינו הכח המייחד את האדם מני יצירתו בבריאה. "ויהי האדם לנפש חיה" – מתורגם: "לרוח ממללא" – רוח מדברת. זהו גם אמצעי הקשר העיקרי שבין האדם לסביבתו. משה עצמו בתחילת דרכו, מסרב לקבל על עצמו את השליחות בטענה: "לא איש דברים אנוכי": כי זהו כוח ההנהגה – "דבר אחד לדור".

הנס שבסלע המוציא מים הוא בדיוק אותו נס, בין ע"י דיבור בין ע"י הכאה, אבל בהכאה הוא מאבד כל אפקט חינוכי. אדרבה, הוא עלול להוביל למסקנה שיש להתבטל בפני המכה, בפני האלים. לא כן אם היו הדברים נעשים כרצון ה' יתברך, היה יכול העם ללמוד פרק בהלכות חינוך והנהגה באור האמונה.

אך מדוע בכל זאת צוה ה' על משה "קח את המטה" לשם מה מטה כאשר צריך להשתמש בפה? (קושיה הרמב"ן). אלא שזה ענין ה"מוסר השכל": אי אפשר לוותר על המטה, צריך לבוא איתו, לאחוז בו, ועם זאת להשתדל שלא להשתמש בו, אלא בכוח הפה. אינו דומה המדבר סתם, לזה המדבר באמונה ובמחון, כאשר מטה האלוקים בידו.

לעם ישראל יש כוח מיוחד בדיבור: "הקול קול יעקב" – כוח התפילה, הכוח המקשר את היהודי לבוראו, לאביו שבשמים (תפילה – לשון פיתול, חיבור). ענין זה מתגלה בפרשתנו פעמים אחדות: משה שולח אל מלך ארם... ונצטעק אל ה' וישמע קולנו" שאנו צועקים ונענים (רש"י). במלחמת "הכנעני מלך ערד" – עמלק היה, וקראוהו כנעני בכדי לעורר את ישראל לתפילה, "אמרו, נתפלל סתם" (עיין רש"י). וכן בנחש הנחשות – "ויתפלל משה בעד העם".

בתקופתנו שכה הרבה דיבורים יוצאים ונשמעים מפי כל, וכה רבים הם הערוצים המנסים לרחום אל תוכנו דיבורים מחלישי אמונה ומרפי ידיים, וסתם דיבורים רדודים וחסרי תוכן, שומה עלינו ללמוד מפרשתנו: כוחם של ישראל בקולם האמיתי, בקול היוצא מתוך האחיזה במטה האלוקים, בקול האמונה ובקול התפילה. ותחת "ען לא האמתם בי" בדקדוק ה' עם צדיקו כחוט השערה, קיים בנו "ויהי דיו אמונה" – שבזמן שישראל מסתכל כלפי מעלה ומשעבדים את ליבם לאביהם שבשמים – היו מתגברים. וכאז כן עתה.

מתפלל

שבת ה' תמוז ה-תשפ"ו
 פרשה: חקת
 הפרשה: ויפתח הגלעדי



הדלקת נרות - 19:31
 צאת השבת - 20:24
 ר"ת: 21:20

הדלקת נרות בשבת הבאה 19:32

שבת	חג
4:02 <	4:00 עמוד השחר:
4:09 <	4:07 זמן טלית:
5:38 <	5:36 זריחה:
12:46 <	12:45 חצות:
13:22 <	13:21 מנחה גדולה:
19:54 <	19:53 שקיעה:

הנהגות מרן שבתות וראש חודש

"תפילין"
 בבחינה לסופר סת"ם נשאל הסופר על ידי מרן, מה אתה אומר בפיד לפני שאתה מתחיל לכתוב תפילין? הלא השיב שאינו אומר כלום, ותמה הוא על השאלה. ואינו יודע מה כוונת הרב בשאלתו. נדהם הרב הלוא הלכה מפורשת בשולחן ערוך שחובה לומר קודם התחלת הכתיבה "הריני כותב לשם קדושת תפילין", ואם לא אמר הרי זה פסול, ונמצא שמכשיל את הבריות במקום לזכותן וברכתם ברכה לבטלה.

העלון לרפואת מנשה בר דוד ובריה מרת אהודי זינה בת רחל ולע"ז תמי' ה' שלום בר עמחה ז"ל חמותי מרים בת רחל ע"ה הרוצה להקדיש את העלון או חלקו בטל... 052-5079555

www.netziv.com

העלון לע"ג
 שלום ביטון בר חטיבה ז"ל שנלב"ע כ' סיון
 תשפ"ו.

ביני וביני חלפו ונקפו השעות. החמה כבר חצתה את קו רום הרקיע והחלה נוטה מערבה. רבי עמרם ידע כי החל מן השעה הזו כבר יקשה עליו לקבץ ממוץ בין בעלי החנויות, המקפידים לסגור את חנויותיהם בשעת חצות היום השישי, אולם הוא לא אמר נואש. גם כאשר העיר לו השוטר התורכי, כי הממוץ שקיבץ עד עתה איננו עולה ולו לכדי חמישית הסכום הדרוש, לא נפלה רוחו. "ישועת ה' כהרף עיין", שח באוזני השוטר, "עוד תראה, כי בזמן קצר אצליה לאסוף את כל הסכום הדרוש".

רגעים ספורים חלפו עד שהישועה הגיעה. וממקור בלתי צפוי. זוג תיירים יהודיים, שעל פי מבטאם הגיעו מאמריקה, עצרו את רבי עמרם ואת השוטר וביקשו לדעת כיצד מגיעים לכותל המערבי.

"אשמח ללוותכם עד לשריד בית מקדשנו", האיר להם רבי עמרם פניו, "אבל קודם לכן, אבקש לזכות אתכם במצות פדיון שבויים". הוא סיפר להם קצרות על מצוקתו של חכם ששון, וזוג התיירים נענו ברצון. פנקס המחאות נשלף מן הכיס, והבעל רשם המחאה על מלוא יתרת החוב והגיש אותה לרבי עמרם.

"אין אלוקים כאלקי ישראל", מלמל השוטר התורכי בהתפעמות, הוא תחב את ההמחאה לכיסו, מסר תמורתה מסמך חתום לרבי עמרם, כי החוב כולו בטל ומבוטל, ופנה ללכת לדרך.

אולם בעבור רבי עמרם, המלאכה טרם תמה.

הוא ליווה את זוג התיירים אל הכותל, כפי שהבטיח, ומשם אץ רץ לקבץ צורכי שבת בעבור חכם ששון. הוא ערך ביקור בזק בבתיים של אותם סוחרים שביקשו ממנו לטור אליהם מאוחר יותר, קיבל מהם את הכסף המובטח. ורק לאחר שמייהר לביתו של חכם ששון ומסר לו את צרור המעות, רץ לביתו, להספיק להתארגן לקראת השבת הפורשת את כנפיה על היקום.

שלוש שנים חלפו. בשנת תרצ"ג, בבוקר יום בהיר אחת חלף רבי עמרם שוב על פני חנותו של חכם בכור ניסים, ברחוב היהודים, מיהר לקראתו בעל החנות וביקשו לסוד פנימה.

רבי עמרם עשה כמתבקש וצעד אל החנות. בפנים המתין לו יהודי ישיש, מגדולי חכמי ירושלים, ובפיו סיפור מפעים.

"אמש חלמתי חלום נורא", פתח בהתרגשות, "ראיתי כיצד נשמתי עוזבת את גופי ועולה אל העולם העליון, לבית דין של מעלה".

העלון לרפואת והצלחת אליעזר אלקיים וכל משפחתו ישלם ה' פעולם אמן

הודעות מרכז "Shiva for Zion" פתוח בימים: א – ה פלא... 052-5079555

שיעורי לווין

לע"ג מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
 כל מוצאי שבת אפשר לצפות בשיעורי הרש"ע ר' יצחק יוסף שליט"א בלוויין על מסך גדול
 בבית הכנסת אשר ב"שבט סופר"

מנויים: לקבלת העלון חינם במייל מידי שבוע שלח את המייל שלך למייל: SVISSA8@GMAIL.COM

פרשת ויקרא

דיני שהייה בצליה ובאפיה ובקלי הבישול
ההלכות מספר "הלכה ברורה" להרה"ג דוד יוסף שליט"א

רדיית פת לצורך לחם משנה ולחם שלם

לה. בכל מקום שמותר לרדות פת מהתנור לצורך שלש סעודות שבת ולא יותר, (וכגון בתנורים שבזמנם, או בתנורים שבזמנינו ויש לו מספיק פת לצורך שלש סעודות שבת ואינו רוצה כלל לאכול בשבת מן הפת שבתנור, וגם אין לחוש שתתקלקל הפת שבתנור), היינו דוקא כשבלא הפת שבתנור אין לו מספיק פת כדי לקיים מצות שלש סעודות בשבת, אבל אם יש לו כמות מספיקה של פת, אלא שאין לו פת לצורך לחם משנה, או שאין לו פת שלמה, אינו רשאי לרדות פת מהתנור לצורך זה.

דיני שהייה בדברים המתבשלים במהרה

לה. אף על פי שלעיל בהלכה ברורה (סימן רנ"ג סעיף י"ט והלאה) נתבאר, שתבשיל שהיה חי סמוך לכניסת השבת, דהיינו שעדיין לא התחיל להתבשל, או שנתן בתוכו סמוך לכניסת השבת חתיכה חיה שלא נתבשלה כלל, התיירו חכמים להשהותו על גבי אש גלויה, או על גבי כירה או תנור שאינם גרופים וקטומים, משום שאפילו אם יחתה אינו יכול להתבשל במהרה, והרי הוא מסיח דעתו ממנו ולא יבוא לחתות בגחלים כדי למהר בישולו, מכל מקום בדברים שאינם צריכים בישול רב ודרכם להתבשל במהרה, כגון כמה מיני קמניות, לא התיירו חכמים להשהותם על גבי אש גלויה, או על גבי תנור או כירה שאינם גרופים או קטומים, מפני שדוקא בדברים שאינם מתבשלים במהרה לא חששו חכמים לשמא יחתה בגחלים, שהרי אף אם יחתה לא יהיו מוכנים לסעודת הלילה, אבל בדברים המתבשלים במהרה חששו חכמים שמא יחתה בגחלים כדי למהר בישולם לצורך סעודת הלילה, ואסרו חכמים להשהותם על גבי האש בין כשהם חיים לגמרי, ובין כשהתחיל בישולם ועדיין לא נתבשלו כמאכל בן דרוסאי.

ונתנו חכמים דוגמא לדברים המתבשלים במהרה, שהם עססיות ותורמוסין, והוא הדין לשאר מיני קמניות ודברים שעניינם הרואות שמתבשלים במהרה.

מעשה בידיים. כדי שיתפרסם עד כמה מקפיד הקב"ה כשמדברים על גדולי התורה. **"עשה לך שרף, ושים אותו על נס"** מסביר רבינו עזריה פיגו זצ"ל בספרו בינה לעתים, שכלל נקוט בידינו: "הבוטח בה' - חסד יסובבנו". מי שיודע שה' יכול לעזור, ומתפלל אליו שיעזור, יושע. וכך אמרו חז"ל במשנה: "וכי נחש ממית, או נחש (הנחושת) מתיח? אלא, בזמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה, ומשעבדין את ליבם לאביהם שבשמים - מיד היו מתרפאים. ואם לאו, היו נימוקים" רחמנא ליצלן.

וזהו כוונת הפסוק: "עשה לך שרף", ותזכר בנחשים הארסיים הממיתים בדרך הטבע, ובכל זאת "שים אותו על נס", תדע שנס מן השמיים יכול להושיע אף מהכשת הנחש, ואז "והיה כל הנשור, וראה אותו וחי".

הרחמן הוא יעשה לנו נסים כאשר עשה לאבותינו, יגאלנו ויושיענו. **"והיה אם נשך הנחש את איש"**

המילים "את איש" נראות כיתירות. וביאר הרב שבות יהודה זצ"ל, שהיה דיון בספרו שבמרוקו לפני כמאתיים שנה, שהתורה רצתה להדגיש שהנחש לא נשך "במקרה". וכבר מסופר בגמרא מעשה בערוד שהיה מכיש והורג. אמרו לרבי חנינא בן דוסא. הלא, ושם את רגלו על חורו של הערוד. הגיח הערוד, הכיש את רבי חנינא - והערוד מת... נטלו רבי חנינא על כתפו והביאו לבית המדרש, ואמר: "ראו, לא הערוד ממית, אלא החטא ממית" אמרו: "אוי לו לאדם שפגע בו ערוד, אוי לו לערוד שפגע בו רבי חנינא בן דוסא..."

אף כאן, מדגישה התורה שהנחש לא הכיש במקרה ולא הרג במקרה, אלא "נשך הנחש - את איש".

וכן סיפרו בוהר הקדוש, שרבי אלעזר ברבי שמעון בר יוחאי ראה נחש ממחר. אמר: הולך הוא בשליחות ממרום, להכיש יהודי שעבר עבירה. כעבור כמה דקות, ראו את הנחש ממהר בכיוון ההפוך. אמר רבי אלעזר: אותו יהודי שב בתשובה, ושלחו את הנחש להכיש גזלן גוי במקומו. **כָּן יֵאבְדוּ כָל אוֹיְבֵי ה'; וְיִהְיֶה אֶךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל.**

"ויבוא בני ישראל כל העדה, מדבר זין" לכאורה, יש כאן כפל לשון. וביאר האור החיים הקדוש זצ"ל: כידוע, כאשר עם ישראל הם צדיקים, קורא להם הכתוב בשם "בני ישראל", וכאשר הם במדרגה פחותה, הם קרויים בשם "העם". (כמו שנאמר: "עד אנה ינאצוני העם הזה", והרבה כיוצא בכך). והודיענו הכתוב, שייחכנו טענות כלפי יהודים בעם ישראל, או אפילו כלפי קבוצות בעם. אבל עם ישראל בכללותו - קדוש וטהור הוא. ככתוב: "כולך - יפה רעייתי, ומום אין בך" מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, וזהו שאמר הכתוב: "ויבוא בני ישראל", במדרגת הגדולה, משום שהיו שם "כל העדה", ובהתכנס העם כולו - העם נפלא, אין כמוהו, בניו של הקב"ה.

"וישב בני ישראל וישב ממנו שבי"

"וישב ממנו שבי" הרי זה ככפל לשון. פירש רבינו הרמב"ן ז"ל שמכאן למדו חז"ל, שלא לקחו שבי אלא שפחה אחת, כלומר נערה שהיתה כבר שבויה ביד בעליה. "ונתעוררו החכמים בזה, מפני דעתם, כי לא יתכן שיהיו ישראל מנוצחים כלל מאויב, אם לא בעת קלקלתם וחטאתם".

נשאלת איפוא השאלה: אם כאן ישראל לא חטאו, כיצד יכולים היו הכנענים לשבות אפילו שפחה זו?

אלא, אומר הרמב"ן, הקב"ה רצה להראות לעם ישראל, שאין הנצחון בכוחם ובעוצם ידם. ולכן, כשראו שהכנענים שבו שבי, הם נדרו להקדיש למשכן את שלל המלחמה - ואז ניצחו את הכנענים, והחזירו את השפחה לבית בעליה.

"עשה לך שרף ושים אותו על נס"

בני ישראל דברו בה' ובמשה, ובאה עליהם מכת הנחשים הרשפים. מיהרו בני ישראל אל משה ואמרו: "חטאנו, כי דיברנו בה' ובך". נענה להם משה רבינו, סלח להם בלב שלם, והתפלל עבורם אל ה'.

אמר לו הקב"ה: "עשה לך שרף, ושים אותו על נס, והיה כל הנשור וראה אותו וחי". רבינו בחיי ז"ל עמד על המילה "עשה לך שרף". והיינו, שהקב"ה אמר לו: על מה שדיברו כנגדי - הריני מוחל וסולח, בזכות תפילתך. אבל איני סולח להם במה שדיברו כנגדי. לפיכך עשה לה, כנגד החטא שחטאו לך, תעשה

"ותמת מרים... ותקבר"

מדוע לא נכנסה מרים הנביאה לארץ ישראל? אם נאמר שעל כל אותו הדור נגזר למות במדבר בגלל חטא המרגלים, הנה לא נגזרה על הנשים. האנשים אמרו "ניתנה ראש ונשובה מצרימה", ואילו הנשים אמרו - "תנה לנו אחווה".

לכן קשה להבין: אם הנשים זכו להכנס לארץ ישראל, מדוע מתה מרים ונקברה במדבר? האם זה בגלל שדיברה לשון הרע על אחיה? הסיבה לא היתה זו, ככל הנראה. על חטא לשון הרע לקתה מרים בצרעת, כידוע. אבל משום שמשה ואהרן, שנים, לא נכנסו לארץ ישראל לא זכתה לכך גם מרים, משום כבודם.